

Aanvullende eisen	Verbijzondering van een element in het basisdeel van het kwalificatiedossier om het niveau en/of de context te differentiëren voor de kwalificatie. Aanvullende eisen kunnen van toepassing zijn op: verantwoordelijkheid en zelfstandigheid, complexiteit, vakkennis, vaardigheden en werkprocessen (omschrijving, resultaat en gedrag).
Afnameconditie	Beschreven omstandigheden waaronder een exameneenheid wordt afgenomen. Wordt ook examenconditie genoemd.
Afnameprotocol	Beschreven procedures waaronder een exameneenheid wordt afgenomen. Wordt soms ook examenprotocol genoemd.
Antwoordmodel	Een opsomming van goede, minder goede en foute antwoorden per vraag, voorzien van een beoordelingsvoorschrift. Dit voorschrift bevat zowel de maximaal haalbare score en de scorepunten per vraag, als de algemene richtlijnen voor het beoordelen van de antwoorden van examenkandidaten.
Assessor	Zie beoordelaar.
Authenticiteit	(1) Mate waarin kan worden vastgesteld of de prestatie bij een exameneenheid daadwerkelijk van de examenkandidaat afkomstig is. (2) De werkomstandigheden en sociale context tijdens de beoordeling van het examen komen zoveel mogelijk overeen met die in de toekomstige beroepspraktijk.
Basisdeel	Deel van het kwalificatiedossier waarin het gemeenschappelijke van de kwalificaties in het kwalificatiedossier beschreven staat. De basis bestaat uit een generiek en beroepsspecifiek onderdeel. In het basisdeel kunnen ook aanvullende eisen per kwalificatie zijn opgenomen. Zie : aanvullende eisen.
Beleidskaders examinering	Afspraken binnen de mbo-school die de basis vormen voor de examineringscyclus, zoals vastgelegd in het handboek examinering en de examensvisie.
Beoordelaar	Persoon die gerechtigd is de prestaties bij een examen te voorzien van een score en de resultaten vast te leggen gebruikmakend van het vastgestelde beoordelingsprotocol. Wordt soms ook assessor of examiner genoemd.
Beoordelen	Waarderen van een geleverde prestatie van een examenkandidaat aan de hand van een beoordelingsprotocol.
Beoordelingscriterium	Maatstaf aan de hand waarvan de beoordeling plaatsvindt.
Beoordelingsprotocol	Beschreven procedures op grond waarvan de beoordelaar of corrector een examen met een score waardeert. Wordt soms ook beoordelingsvoorschrift genoemd.
Beoordelingsvoorschrift	Zie beoordelingsprotocol.
Beroepsgerichte kwalificatiestructuur	Diplomastructuur in het mbo die gericht is op het verwerven van kennis, vaardigheden en gedrag, benodigd voor de uitoefening van het beroep, het functioneren in de maatschappij en de doorstroom naar een hoger onderwijsniveau (in mbo of hbo).
Beroepspraktijkvorming (bpv)	Het verplichte deel van de beroepsopleiding dat in een erkend leerbedrijf plaatsvindt. Een met goed gevolg afgesloten bpv is een wettelijke vereiste voor diplomering of diploma-eis .WEB: beroepspraktijkvorming: het onderricht in de praktijk van het beroep, bedoeld in artikel 7.2.8, eerste lid.
Beroepsprocedure	Wettelijk geregelde werkwijze die de examenkandidaat moet volgen wanneer hij formeel bij een commissie van beroep voor examens in beroep gaat tegen een uitspraak van de examencommissie. Aan een beroepsprocedure kan een bezwaarprocedure vooraf gaan.
BET (Beschrijving van ExamenTaken)	Digitaal overzicht van alle examentaken per processtap waarin per pdca-activiteit werkprocessen en indicatoren staan. Verschillende functionarissen kunnen deze taken in het examenproces uitvoeren.
Betrouwbaarheid	Mate waarin het resultaat van een exameneenheid consistent, nauwkeurig en reproduceerbaar is en – onder dezelfde omstandigheden herhaald - tot hetzelfde resultaat leidt.
Bezwaarprocedure	Werkwijze die de examenkandidaat moet volgen wanneer hij bij de examencommissie bezwaar aantekent tegen de gang van zaken rondom de examinering.

Branchevereisten	Door de branche vastgestelde eisen waaraan de beginnende beroepsbeoefenaar uitvoering moet kunnen geven om het beroep uit te voeren. Branchevereisten kunnen in of naast het kwalificatiedossier zijn opgenomen.
CEF- niveau	Zie ERK-niveau
Centraal examen (CE)	Nieuwe term voor de Centraal Ontwikkelde Examens (COE).
Centraal Ontwikkelde Examens (COE)	Landelijke (digitale) examenvorm waarbij in centraal vastgestelde afnameperioden het eindniveau op afgesproken referentieniveaus wordt geëxamineerd voor de generieke eisen voor Nederlands (lezen en luisteren), rekenen en Engels (niveau 4). Meer informatie vind je op www.examenblad.nl WEB: centraal examen: centraal examen of examenonderdeel bestaande uit door het college vastgestelde toetsen die door of in opdracht van de instelling worden afgenomen overeenkomstig daarvoor bij of krachtens dit besluit gestelde eisen.
Certificaat	Waardepapier waarop staat dat een student aan een onderdeel van een opleiding heeft voldaan, waar met een Algemene Maatregel van Bestuur (AMvB) een certificaat aan is verbonden. Dit kan zowel een onderdeel zijn van de kwalificatie als een keuzedeel. NB: Als er geen AMvB is, kan er geen sprake zijn van certificaten zoals bedoeld in WEB 7.2.3. In dat geval geeft u een instellingsverklaring af. WEB: Artikel 7.2.3. Certificaten.
Cesuur	Grens tussen de hoogste score waaraan een onvoldoende wordt toegekend en de laagste score waaraan een voldoende wordt toegekend.
Cohort	Groep examenkandidaten die op basis van hetzelfde kwalificatiedossier staat ingeschreven en hetzelfde examenplan volgt.
Cohortenschema	Schema van het Steunpunt taal en rekenen mbo dat inzicht verschaft in de (referentie- of ERK-)niveaus waaraan studenten in de verschillende cohorten moeten voldoen voor de generieke eisen Nederlands, rekenen en Engels (mbo-niveau 4).
Commissie van beroep voor examens	Commissie die het beroep behandelt dat een examenkandidaat heeft ingediend tegen een uitspraak van de examencommissie. Daarbij wordt vertrouwd op een onafhankelijk oordeel. Het bevoegd gezag heeft de commissie ingesteld. Zie ook beroepsprocedure. WEB: zie Artikel 7.5.1. Commissie van beroep voor de examens.
Constructeur	Persoon die examens (exameneenheden, exameninstrumenten) ontwikkelt of samenstelt.
Correctievoorschrift	Lijst met richtlijnen voor correctoren (of beoordelaars) behorend bij een exameneenheid met (open) vragen en een antwoordmodel.
Corrector	Persoon die een prestatie van een examenkandidaat beoordeelt op basis van een correctievoorschrift.
Criteriumgericht interview (cgi)	Individueel vraaggesprek na afloop van een praktijkbeoordeling, waarin de beoordelaar gestructureerd onderzoekt of een examenkandidaat niet alleen het vereiste niveau beheerst, maar ook begrijpt wat hij doet en waarom.
Deelnemer	Zie ook student.
Dekkingsgraad	Mate waarin de te behalen onderdelen van de kwalificatie zijn opgenomen in het examenplan, uitgedrukt in een percentage.
Diploma	Volgens de wet erkend document dat aantoonst en vastlegt dat de eigenaar de kwalificatie-eisen zoals beschreven in een kwalificatie, beschreven in een basis- en profieldeel, heeft behaald, én aan de aanvullende diplomavooraanvragen heeft voldaan. WEB: Artikel 7.4.6. Diploma's. In de regeling modeldiploma staan de eisen die gesteld worden aan het diploma en de resultatenlijst
Diplomadossier	zie examendossier

Diploma-eisen	<p>Geheel aan vereisten waaraan studenten moeten voldoen om een mbo-diploma te behalen.</p> <p>De vereisten zijn:</p> <ul style="list-style-type: none"> - de beroepsspecifieke eisen die het kwalificatiedossier stelt: <ul style="list-style-type: none"> o kerntaken; o eventuele wettelijke beroepsvereisten; o eventuele branchevereisten. - generieke eisen voor Nederlandse taal, rekenen en Engels (mbo-niveau 4); - voldaan aan eisen voor Loopbaan en Burgerschap; - met goed gevolg afgesloten bpv waarbij het oordeel van het leerbedrijf is betrokken. - er is examen afgelegd in het keuzedeel of de keuzedelen van de opleiding die deel uitmaken van de keuzedeelverplichting voor de betreffende soort beroepsopleiding. <p>Start opleiding vanaf 1 augustus 2016: Het examenresultaat van het keuzedeel (voldoende of onvoldoende) heeft geen invloed op de slaag-/zakbeslissing. Start opleiding vanaf 1 augustus 2018: De compensatieregeling voor keuzedelen gaat gelden.</p>
Diplomerings	Het proces van vaststellen of de examenkandidaat aan de diploma-eisen voldoet tot en met het uitreiken van het diploma.
Erkenning van Verworven Competenties EVC	Formele erkenning van kennis, vaardigheden en werkervaring die buiten het onderwijs zijn opgedaan en een korte leerroute mogelijk maken naar een mbo-diploma.
ERK-niveaus (Europees Referentiekader voor de talen)	Europese niveau-aanduiding voor talen. Het mbo hanteert de ERK-niveaus voor de moderne vreemde talen. De internationale term voor ERK-niveau is CEF-niveau (Common European Framework). Meer informatie vindt u in de Handreiking referentiekader moderne vreemde talen in het mbo.
Ervaringscertificaat (ook: EVC-certificaat)	Een document, afgegeven door een erkende EVC-aanbieder, waarin de kennis, vaardigheden en werkervaring van de student staan. Op grond van een EVC-certificaat kan de examencommissie bepalen of de student in aanmerking komt voor diplomering, of dat hij (delen van) het examen alsnog moet afleggen om aan de diplomeringseisen te voldoen.
Examen	<ol style="list-style-type: none"> 1. Het geheel van generieke en beroepsspecifieke examenonderdelen en –eenheden bedoeld voor één kwalificatie of opleiding. 2. Onderzoek waarmee een bevoegde instantie op betrouwbare en valide wijze beoordeelt of een examenkandidaat voldoet aan de vooraf gestelde exameneisen.
Examenbureau	Organisatorische eenheid binnen de mbo-school die zich, onder verantwoordelijkheid van een examencommissie, bezighoudt met het logistieke en administratieve proces van de examinering en diplomering.
Examencommissie	Organisatorische eenheid, ingesteld door het bevoegd gezag, die eindverantwoordelijk is voor de (kwaliteit van) examinering en diplomering binnen de mbo-school. WEB: examencommissie als bedoeld in artikel 7.4.5 van de wet.
Examenconditie	Zie afnameconditie.
Examencontext	De omgeving (fysiek, organisatorisch of technisch) waarin examens plaatsvinden en de diverse examenonderdelen of -eenheden worden afgenomen.
Examencyclus	Het gehele proces van het stellen van kaders en het vormgeven, uitvoeren en evalueren van de examinering.
Examendeelnemer	Wettelijke term voor een persoon die uitsluitend is ingeschreven voor deelname aan examenactiviteiten. Wordt soms ook extraneus genoemd. WEB: deelnemer; deelnemer en in voorkomende gevallen examendeelnemer als bedoeld in artikel 8.1.1, eerste lid, van de wet.
Examendossier	Totaal van resultaten van (kwalificerende) examens en examenonderdelen, inclusief de onderliggende bewijsstukken, op grond waarvan de examenfunctionaris kan besluiten tot diplomering van een examenkandidaat. Wordt ook wel diplomadossier genoemd.
Exameneenheid	Door de mbo-school bepaalde eenheid binnen het examen waarop zij een examenkandidaat beoordeelt. Een exameneenheid kan een deel van een examenonderdeel zijn (bijvoorbeeld een clustering van werkprocessen) of een samenvoeging van examenonderdelen (bijvoorbeeld meerdere kerntaken) of gelijk zijn aan een examenonderdeel.

Exameneisen	Deel van de diploma-eisen waarvoor een student een examen moet afleggen. De exameneisen zijn de eisen die gelden voor een bepaald examenonderdeel of –eenheid. Naast de kwalificatie moet de student ook examen afleggen in de keuzedelen.
Examengerichte beoordeling	Zie kwalificerende beoordeling
Exameninstelling	Instelling die wettelijk bevoegd is om examens, examenonderdelen en/of -eenheden uit te voeren. WEB: Artikel 1.6.1. Exameninstellingen.
Exameninstrument	Concrete uitwerking van een exameneenheid en examenvorm die wordt gebruikt om de prestaties van de examenkandidaat te beoordelen. Deze bestaat in ieder geval uit een vastgestelde set van: - opdracht(en) met bijbehorende afnamecondities; - instructies voor de examenkandidaat; - criteria en instructies voor de examinatoren en andere betrokkenen; - het beoordelingsmodel, de beoordelingscriteria en de cesuur; - examenmatrijs. Wordt soms ook examenproduct genoemd. Een exameninstrument wordt kwalificerend ingezet. Als het instrument ontwikkelingsgericht wordt ingezet, spreken we over een toets.
Examenkandidaat	Deelnemer aan een examen of een examenonderdeel, die ingeschreven is als student of examendeelnemer. Regeling modeldiploma mbo: examenkandidaat: deelnemer of examendeelnemer;
Examenleverancier	Instantie die examens (-onderdelen, -eenheden) levert.
Examenmatrijs	De blauwdruk van een examen, waarin staat wat de examenfunctionaris beoordeelt, op welk (cognitief) niveau, op welke wijze, met welke soort opdracht of vraag en met hoeveel opdrachten of vragen.
Examenmix	Zie methodemix
Examenonderdeel	In de WEB staat benoemd dat een examenonderdeel een onderdeel is van het examen van een beroepsopleiding. Wettelijk wordt deze term gebruikt voor de diverse (beroeps)specifieke en generieke onderdelen van een examen. Een generiek examenonderdeel is bijvoorbeeld Nederlands. Een beroepsspecifiek examenonderdeel is bijvoorbeeld een kerntaak of een keuzedeel.
Examenopdracht	Opdracht die de examenkandidaat moet uitvoeren tijdens het examen. Vast onderdeel van een exameninstrument. Bij een kaderexamen is de mbo-school zelf verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een passende examenopdracht. Een voorbeeld van een examenopdracht wordt ook wel referentieopdracht genoemd.
Examenplan	Plan waarin, per kwalificatie en cohort, alle exameneenheden staan waaraan een student moet voldoen, inclusief de bijbehorende beslisregels.
Examenproces	Het geheel van acties dat nodig is om de examinering (goed) te laten verlopen.
Examenproduct	Zie exameninstrument
Examenprofiel	Document waarin vertegenwoordigers uit het georganiseerde onderwijs en bedrijfsleven per sector afspraken hebben vastgelegd over de organisatie en uitvoering van de examinering.
Examenprotocol	Zie afnameprotocol.
Examenregeling	Onderdeel van OER. Zie verder OER.
Examenreglement	Formeel vastgelegde regels en afspraken die gelden voor de examinering en diplomering (over bijvoorbeeld fraude, herkansing, bewaartermijnen en het indienen van een beroep). Het is een juridisch kader dat voor elke student de transparantie en de betrouwbaarheid van het examenproces waarborgt. Het examenreglement moet bekend zijn bij de student en kenbaar gemaakt worden aan de direct betrokkenen.
Examenresultaat	Een uitkomst van een examen, examenonderdeel of –eenheid, door de examencommissie officieel vastgesteld.
Examensetting	Zie examencontext.
Examenvisie	Een bondig en ambitieus geformuleerd toekomstbeeld dat richting geeft aan de wijze waarop een organisatie de examinering wil uitvoeren.
Examenvorm	Manier waarop een exameneenheid wordt afgenomen: een praktijkexamen of theorie-examen. Een examenvorm kan volledig uitgewerkt zijn of als kaderexamen worden aangeboden.
Examinator	Wettelijke term voor een persoon die examens afneemt en beoordeelt. Zie ook beoordelaar.

Examineren	Het afnemen van een (kwalificerend) examen, examenonderdeel of exameneenheid.
Examinering	Het nemen van beslissingen over inhoud en niveau van examens van een beroepsopleiding, procedures en voorwaarden waaronder examens worden afgenomen, alsmede het vaststellen van de uitslag van examens. WEB: De vorige volzin is van toepassing op examens van de afzonderlijke leerwegen van een opleiding indien Onze Minister ingevolge artikel 7.2.4, tweede lid, heeft besloten dat een opleiding zowel in de beroeps-opleidende als in de beroepsbegeleidende leerweg kan worden verzorgd, alsmede op een opleiding educatie.
Extraneus	Zie examendeelnemer.
Formatieve beoordeling	Zie ontwikkelingsgerichte beoordeling
Fraude	Opzettelijke beïnvloeding van (onderdelen van) het gehele examenproces met als doel een ander resultaat uit het examen te verkrijgen. Meer info vindt u in de Handreiking Onregelmatigheden, fraude en beveiliging bij examenprocessen en examenafname.
Generieke examenonderdelen	Niveaugebonden examenonderdelen die voor alle studenten gelden en die betrekking hebben op de examinering van algemene kwalificatie-eisen voor Nederlandse taal, rekenen (en Engels voor studenten van niveau 4-opleidingen). WEB: generieke examenonderdelen: examenonderdelen die de examinering betreffen van de generieke kwalificatie-eisen.
Gesimuleerde examenomgeving	Examenomgeving die de reële beroepssituatie nabootst, maar hiervan afwijkt doordat de examencondities uniform en vergelijkbaar zijn en eenduidig kunnen worden beheerst, uitgevoerd en/of beoordeeld. Ook kortweg simulatie genoemd.
Gesprekstechnieken	Gerichte – vaak theoretische - hulpmiddelen die toepasbaar zijn bij het voeren van een eindgesprek of criteriumgericht interview, bijvoorbeeld de STARmethode.
Handboek examinering	Document voor alle personen die direct bij de examinering betrokken zijn, met daarin alle relevante processen, procedures en verantwoordelijkheden voor de examinering.
Indicator	Een meetbaar kwaliteitsaspect voor examinering dat gekoppeld is aan een standaard uit het Toezichtkader van de Inspectie van het Onderwijs.
Instellingsexamen	Door de mbo school vastgesteld en afgenomen examen waarbij het eindniveau op afgesproken niveaus wordt vastgesteld. Op dit moment is de term voorbehouden aan de generieke examens voor Nederlands (spreken, gesprekken voeren, schrijven) en Engels. WEB: instellingsexamen: examen of examenonderdeel bestaande uit toetsen die zijn vastgesteld en worden afgenomen door of in opdracht van de instelling.
Instellingsverklaring	Officieel document dat een examencommissie desgevraagd afgeeft als een student één of meer onderdelen van de opleiding met goed gevolg heeft afgesloten. Daarin zijn in elk geval opgenomen de onderdelen die op de datum van beëindiging van de opleiding met goed gevolg door de deelnemer zijn afgesloten en een lijst met examenresultaten. Wetsvoorstel examencommissie artikel 7.4.6a. Instellingsverklaring. NB. Als de student voldoet aan alle onderdelen van de opleiding, dan ontvangt de student een diploma. Als er via een algemene maatregel van bestuur een certificaat aan het behaalde onderdeel van de opleiding is verbonden, dan ontvangt de student een certificaat.
Kaderexamen	Een gestandaardiseerd exameninstrument waarin de examenvorm, beoordelingscriteria en het proces omschreven staan. Mbo-scholen zijn zelf verantwoordelijk voor het ontwikkelen van een passende examenopdracht. Soms worden er (voorbeelden van) examenopdrachten bij aangeboden, die de mbo-school kan gebruiken bij het examen (zie referentieopdracht).
Keuzedeel	Een onderdeel van de beroepsopleiding dat naast de kwalificatie staat. Een keuzedeel kan verdiepend of verbredend zijn of gericht op doorstroom naar een vervolgopleiding. Alleen bij entreeopleidingen mag een keuzedeel ook remediërend zijn.
Keuzedeelverplichting	De omvang van de keuzedelen die onderdeel zijn van de opleiding. Deze bestaat uit een studielast van 240 klokuren of een veelvoud daarvan. Dit is afhankelijk van het soort opleiding.
Kostenmodel examinering	Digitaal serviceproduct dat inzicht verschaft in en ondersteunt bij de financiële opbouw, samenstelling en hoogte van de uitgaven voor examinering binnen een opleiding of mbo-school.

Kritische succesfactoren (KSF)	Een overzicht van succesvol gebleken factoren die helpen om de kwaliteit van examineren te verbeteren. Het overzicht is gebaseerd op praktijkinformatie, bureau- en literatuuronderzoek.
Kwalificatie	Geheel van bekwaamheden dat een afgestudeerde van een beroepsopleiding kwalificeert voor het functioneren in een beroep/groep van samenhangende beroepen, vervolgonderwijs en als burger. Dit geheel is beschreven in een kwalificatiedossier. <i>WEB: kwalificatie: de kwalificatie, bedoeld in artikel 7.1.3. De kwalificatie is de combinatie van het basis- en profieldeel uit het kwalificatiedossier.</i>
Kwalificatie-eisen	Geheel van bekwaamheden dat een afgestudeerde van een beroepsopleiding kwalificeert voor het functioneren in een beroep/groep van samenhangende beroepen en waaraan studenten moeten voldoen om het examen van een kwalificatie succesvol af te sluiten. In de kwalificatie zijn generieke en beroepsspecifieke kwalificatieonderdelen opgenomen.
Kwalificerende beoordeling	Beoordeling die gericht is op het vaststellen of de examenkandidaat voldoet aan de kwalificatie- en/of exameneisen. Wordt soms ook examengerichte beoordeling of summatieve beoordeling genoemd. Formele tegenhanger van ontwikkelingsgerichte beoordeling.
Kwaliteitsborgingscyclus	Zie pdca-cyclus.
Leerling	Zie student.
Methodemix	Samenhangend geheel van verschillende examenvormen dat een valide en betrouwbaar oordeel oplevert over de bekwaamheid van de te kwalificeren examenkandidaat. Ook wel examenmix genoemd.
Mondeling examen	Examenvorm waarmee een mbo-school door een gespreksvorm vaststelt in hoeverre een examenkandidaat de benodigde kennis en/of vaardigheid beheerst.
Normenbundel	Een document, gerelateerd aan het gebruikte Toezichtskader, waarmee de Inspectie van het Onderwijs extra informatie geeft over de wijze waarop zij de exameninstrumenten in het mbo beoordeelt.
OER (Onderwijs- en examenregeling)	Regeling waarin de programmering van de onderwijsactiviteiten, inclusief de examinering, is verantwoord en vastgelegd. In de examenregeling staat informatie die de examenkandidaat nodig heeft om de examens te kunnen afleggen, gebaseerd op het examenplan en -reglement.
Onderwijs	Deel van de opleiding waarin de student zich ontwikkelt in de kennis, vaardigheden en het gedrag zoals beschreven in de kwalificatie-eisen en waarin hij zich voorbereidt op examen- en diploma-eisen. Het onderwijs is gericht op het beroep, algemene vaardigheden, burgerschap en doorstroming naar een vervolgonderwijs.
Onderwijsplan	Samenhangend overzicht waarin, per kwalificatie en cohort, de onderdelen die samen een opleiding vormen staan. Bijvoorbeeld de doelen van de opleiding, de leerinhoud, didactische principes, de wijze en het tijdstip waarop dit aangeboden wordt.
Onregelmatigheid	Toevallige, ongewenste, beïnvloeding van het verloop van (een deel van) het examenproces. Een onregelmatigheid kan betrekking hebben op individuele studenten en groepen studenten of omstandigheden rondom de examenafname. <i>N.B.: Meer informatie vindt u in de Handreiking Onregelmatigheden, fraude en beveiliging bij examenprocessen en examenafname.</i>
Ontwikkelingsgerichte beoordeling	Beoordeling van de voortgang van een student. De bevindingen uit een ontwikkelingsgerichte beoordeling kunnen worden gebruikt om te kijken of een student zich op bepaalde gebieden nog moet ontwikkelen. Deze beoordeling is geen onderdeel van het examen, maar maakt deel uit van het onderwijs. Wordt soms ook formatieve beoordeling genoemd. Formele tegenhanger van kwalificerende beoordeling.
Opleiding	De beroepsopleiding bestaat uit het basis- en profieldeel (samen de kwalificatie) en de keuzedelen.
Pdca-cyclus	Cyclus bestaande uit een geheel van acties dat gezamenlijk een doorlopend proces weergeeft voor kwaliteitsborging: plan-do-check-act (ofwel ontwerp, uitvoering, controle en bijstelling van de uitgevoerde acties). Zie kwaliteitsborgingscyclus.
Pilotexamen	<i>WEB: centraal examen dat bij wijze van proef wordt afgenomen in een periode voorafgaand aan de invoering van centrale examinering voor het betreffende examenonderdeel overeenkomstig daarvoor bij of krachtens artikel 19 gestelde eisen.</i>

Portfolio	Verzamelmap voor examenopdrachten
Praktijkbeoordelaar	Persoon die een prestatie van een examenkandidaat in de beroepspraktijk of in een gesimuleerde beroepsomgeving beoordeelt en vastlegt op basis van een beoordelingsvoorschrift. Dit kan iemand uit de praktijk zijn of een docent.
Praktijkexamen	Overkoepelende term voor een examenvorm die vaststelt in hoeverre een examenkandidaat (een deel van) de kennis, vaardigheden en gedrag die het kwalificatiedossier stelt, in voldoende mate beheerst en kan toepassen in de reële beroepspraktijk.
Proces verbaal	Rapport over het procedurele verloop van de examinering dat de beoordelaar of (sub)examencommissie heeft opgesteld tijdens of direct na afloop van de examenafname.
Procesarchitectuur Examinering	Digitale, schematische weergave van de gehele examencyclus in het mbo, gebaseerd op de pdca-cyclus. De Procesarchitectuur Examinering is opgedeeld in logische procesgebieden en voorzien van gestandaardiseerde hulpmiddelen, servicedocumenten en achtergrondinformatie.
Procesgebied	Term uit de Procesarchitectuur Examinering die een bepaalde fase in het examenproces aanduidt (kaders stellen, (leren), construeren en vaststellen, examineren, diplomeren en de kwaliteitsborging van het examenproces als geheel).
Processtap	Term uit de Procesarchitectuur Examinering die een afgeronde eenheid is binnen een procesgebied.
Proeve van bekwaamheid	Examenvorm waarmee een mbo-school vaststelt in hoeverre een examenkandidaat (een deel van) de kennis, vaardigheden en het gedrag die het kwalificatiedossier stelt, kan toepassen in de praktijk. De proeve vindt plaats in een authentieke of gesimuleerde beroepspraktijk door het uitvoeren van specifieke opdrachten of beroepsactiviteiten.
Profieldeel	Deel van het kwalificatiedossier waarin de specifieke onderdelen van een kwalificatie, die niet gelden voor alle kwalificaties in het kwalificatiedossier, beschreven staan.
Psychometrische gegevens	Gegevens die inzicht geven in de toets- en itemkwaliteit van examens op basis van een daarop gerichte analyse.
Referentiekader taal en rekenen	Een wettelijk vastgesteld model waarin de eisen voor de verschillende kennis- en vaardigheidsniveaus voor de generieke vakgebieden Nederlandse taal en rekenen staan (inclusief een bijbehorend cohortenschema).
Referentieniveaus	Niveaauaanduiding voor de generieke vakgebieden Nederlandse taal en rekenen, verschillend per opleidingsniveau. Zie: Wet referentieniveaus Nederlandse taal en rekenen.
Referentieopdracht	Voorbeeld van een examenopdracht voor in een kaderexamen. De referentieopdracht kan gebruikt worden om complexiteit en omvang van de opdracht te bepalen. Als een referentieopdracht één op één wordt opgenomen in een kaderexamen, dan is het een examenopdracht.
Resultatenlijst	Het overzicht waarin de eindwaardering van de examenonderdelen, zoals bedoeld in artikel 3 van het Examen- en kwalificatiebesluit beroepsopleidingen WEB, zijn opgenomen.
Schoolexamen	Zie instellingsexamen.
Schoolverklaring	Zie instellingsverklaring
SET (Scan Examentaken)	Digitaal instrument om (snel) antwoord te krijgen op de vraag of alle examentaken op een deskundige wijze in de organisatie zijn belegd.
Slaag-zakregeling	Wettelijk vastgestelde regeling waarin staat waaraan de kandidaat moet voldoen om het diploma te behalen.
Specifieke examenonderdelen	Examenonderdelen die tot een specifieke beroepsopleiding behoren. WEB: specifieke examenonderdelen; examenonderdelen die de examinering betreffen van de specifieke kwalificatie-eisen die als kerntaken zijn opgenomen in het kwalificatiedossier van de beroepsopleiding waarin examen wordt gedaan.
Student	Benaming van iemand die onderwijs volgt, ook wel leerling of deelnemer genoemd.
Studielast	Het totaal van contacturen (bot), bpv en zelfstudie in een opleiding.

Summatieve beoordeling	Zie kwalificerende beoordeling.
Surveillant	Persoon die toezicht houdt op de correcte afname van examens.
Taxonomie	Een manier om het cognitieve niveau van opdrachten in examens te ordenen en classificeren, zoals het examineren van kennis, inzicht en toepassing (bijvoorbeeld taxonomie van Bloom).
Theorie-examen	Examenvorm die vaststelt in hoeverre een examenkandidaat de theorie (kennis of toepassen van kennis) in voldoende mate beheerst. Dit kan door open of gesloten vragen, zowel mondeling als schriftelijk.
Toets(instrument)	Een instrument in het onderwijsproces waarmee de ontwikkeling van kennis, vaardigheden en/of het gedrag van een student in het onderwijs wordt gemeten. Een ontwikkelingsgerichte toets maakt geen onderdeel uit van het examen.
Toetseenheid	Door de mbo-school bepaalde eenheid in het onderwijsproces waarop zij een deelnemer toetst. Een toetseenheid kan een clustering van vakken, vaardigheden en gedrag zijn. Wordt ook toetsonderdeel genoemd.
Toetsen	Het afnemen van een (ontwikkelingsgerichte) toets.
Toetsmatrijs	De blauwdruk van een toets, waarin staat wat wordt getoetst, op welk (cognitief) niveau, op welke wijze, met welke soort opdracht of vraag en met hoeveel opdrachten of vragen.
Toetsonderdeel	Zie toetseenheid
Toetsvorm	Manier waarop een toetseenheid wordt afgenomen, bijvoorbeeld kennistoets of praktijktoets.
Toezichtkader	Document waarin de Inspectie van het Onderwijs aangeeft hoe zij toezicht houdt op de kwaliteit van het onderwijs en de examinering, welke kwaliteitseisen zij daaraan stelt en hoe zij op basis daarvan tot een oordeel komt.
Transparantie	Term die impliceert dat alle betrokkenen een helder beeld hebben van hoe het examen eruit ziet en hoe dit examen wordt uitgevoerd en beoordeeld.
Validiteit	Mate waarin een examen meet wat het beoogt te meten. Voorwaarden hiervoor zijn dat het examen betrouwbaar en representatief is voor de inhoud en het niveau van de kwalificatie. Het is één van de voorwaarden voor goede examenkwaliteit.
Vaststeller	Persoon die de bevoegdheid heeft de toetstechnische en/of inhoudelijke kwaliteit van exameneenheden vast te stellen.
Vaststellingscommissie	Commissie die, onder de verantwoordelijkheid van de examencommissie, de taak heeft om examen(onderdelen/-eenheden) te borgen op hun toetstechnische kwaliteit (onder andere validiteit en betrouwbaarheid).
Vaststellingsprotocol	Beschreven voorwaarden, procedures en omstandigheden op grond waarvan het proces van vaststellen van examens plaatsvindt.
Voorwaardelijk examen	Een exameneenheid die de student moet afronden, voordat hij aan een volgende exameneenheid kan deelnemen. Meer info vindt u in de publicatie 'Voorwaardelijke toetsing'.
Voorwaardelijke toets	Een ontwikkelingsgerichte toets die de student succesvol moet afronden om aan het examen te kunnen deelnemen. Meer info vindt u in de publicatie 'Voorwaardelijke toetsing'.
Vrijstelling	Regeling waarin eerder verworven competenties of een vooropleiding van een student zijn vastgelegd en waaruit blijkt dat de student niet (opnieuw) aan dit deel van de exameneisen hoeft te voldoen.
Waardepapier	Beveiligde papiersoort die voldoet aan een aantal wettelijke eisen die gesteld zijn aan het diplomamodel en bijbehorende resultatenlijsten. Zie: Regeling Modeldiploma mbo.
Waarderingskader	Het waarderingskader bevat alle onderwerpen die de Inspectie van het Onderwijs in haar beoordeling betreft en de normen die zij hanteert om tot een oordeel te komen. De landelijke examenstandaarden, bedoeld in artikel 7.4.4 van de Wet educatie en beroepsonderwijs, zijn verwerkt in het waarderingskader.
Weging	1. Relatieve zwaarte van een examenonderdeel of -eenheid in het examenprogramma; 2. Relatieve zwaarte van een beoordelingscriterium in een examenonderdeel of -eenheid.

Begrippenkader examinering mbo – versie juli 2016

Wettelijke beroepsvereisten	In wet- en/of regelgeving vastgelegde eisen waaraan de beginnende beroepsbeoefenaar uitvoering moet kunnen geven om het beroep te mogen uitvoeren.
Zak-slaagregeling	Zie slaag-zakregeling